

Miten luomusikoja hoidetaan? Entä kuinka luomukinkku kannattaa valmistaa?

Luomutuottajien aamuporinat 5.12.2024

Luomuliiton asiantuntijat Brita Suokas ja Jaana Elo

Poimintoja tärkeistä asioista, jotka erottavat luomun selvimmin tavanomaisesta sikataloudesta

Luomusikojen hoidon tuotantosäännöt, EU:n luomun perusasetus 2018/484

- **1.4 Ruokinta, 1.4.1 Yleiset ruokintavaatimukset**
- f) kasvunedistäjien ja synteettisten aminohappojen käyttö on kielletty;
- g) vieroittamattomia eläimiä on ruokittava mieluiten emän maidolla tietty vähimmäisaika, jonka komissio vahvistaa 14 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti. Kyseisenä aikana ei saa käyttää kemiallisesti syntetisoituja aineita tai kasviperäisiä aineksia sisältäviä juottorehuja;
- *Ruokaviraston luomukotieläintuotannon ehdot: 40 päivää sioilla*

Eläinten terveydenhoito ja lääkintä 1/ 2

- 1.5.2.4 **Lukuun ottamatta rokotteita, loiskäsittelyjä ja pakollisia taudinhävittämishoitoja**, kun eläimelle tai kasvatuserälle annetaan yli kolme kemiallisesti syntetisoitujen allopaattisten eläinlääkkeiden avulla, antibiootit mukaan lukien, suoritettavaa hoitokertaa 12 kuukaudessa tai useampi kuin **yksi hoitokerta, jos eläimen tuotantoelinkaari on alle vuoden mittainen**, kyseisiä eläimiä tai niistä peräisin olevia tuotteita ei saa myydä luonnonmukaisina tuotteina, ja eläimiin **on sovellettava 1.2 kohdassa määriteltyjä siirtymävaiheita**.

Eläinten terveydenhoito ja lääkintä 2/2

Siirtymävaihe, jos yksi lääkintäkerta ylittyy

1.2.2 b) lammaseläinten, vuohieläinten ja **sikaeläinten** sekä maidontuotantoon käytettävien eläinten osalta **kuusi kuukautta**;

1.5.2.5

... **varoaika**, ennen kuin kyseisestä eläimestä voidaan valmistaa luonnonmukaisesti tuotettuja elintarvikkeita, **on kaksinkertainen** direktiivin 2001/82/EY 11 artiklassa tarkoitettuun varoaikaan nähden **ja vähintään 48 tuntia**.

Eläinsuojat ja eläintuotannon käytännöt 1 / 2

- 1.6.1 Rakennuksen eristyksen, lämmityksen ja ilmanvaihdon avulla on varmistettava, että ilmankierto, pölytaso, lämpötila, suhteellinen ilmankosteus ja kaasupitoisuus pysyvät tasoilla, jotka varmistavat eläinten hyvinvoinnin. Rakennuksessa on oltava **runsaasti** luonnollista ilmanvaihtoa ja **valoa**
- **Suomi Ruokavirasto** – Mikäli rakennuksen ikkunat tai valoaukot ovat sijoitettuina seinille ja jotta voitaisiin katsoa niiden antavan runsaasti luonnonvaloa, suositellaan, että valoaukkojen pinta-ala vastaa noin 5 % lattiapinta-alasta. Mikäli tasaista luonnonvaloa tulee rakennukseen katon kautta, voidaan hyväksyä pienempi %-osuus.

Eläinsuojat ja eläintuotannon käytännöt 2 / 2

- 1.6.5 Ulkojaloittelualueet voivat olla osittain katettuja. Katoksia ei pidetä ulkojaloittelualueina.
- 1.6.8 Kotieläinlajien kasvatuksessa ei saa käyttää häkkeitä, laatikoita tai päällekkäin olevia karsinoita.
- 1.6.9 Kun kotieläimiä käsitellään erikseen eläinlääkinnällisistä syistä, ne on pidettävä tiloissa, joissa on kiinteä lattia ja olkikuivikkeet tai sopivaa kuiviketta. Eläimen on pystyttävä kääntymään ympäri helposti ja asettumaan vaivatta makuulle koko pituudeltaan.

1.7 Eläinten hyvinvointi

- 1.7.9 Eläimille aiheutuva kärsimys on minimoitava käyttämällä riittävää anestesiaa ja/tai kivunlievitystä ja huolehtimalla, että pätevä henkilöstö toteuttaa kunkin toimenpiteen eläimen kannalta soveltuvimmassa iässä.
- 1.7.10 Tuotteiden laadun ja perinteisten tuotantomenetelmien säilyttämiseksi sallitaan fyysinen kastraatio, mutta ainoastaan 1.7.9 kohdassa säädetyin edellytyksin.
- ***Ruokaviraston luomukotieläinehdot*** - Porsaiden kastraatio voidaan suorittaa alle viikon ikäisenä avoimella leikkausmenetelmällä kudoksia repimättä pätevän henkilön suorittamana 31.12.2026 saakka.
- Minimivaatimus luonnonmukaisessa tuotannossa olevien porsaiden kastraatioon on riittävä **anestesia ja/tai kivunlievitys**, jonka toteutuksen arvioi eläinlääkäri.

Luku 1.9.3 Sikaeläimet

- **Luomusiat ruokitaan luomurehulla**
- a) vähintään 30 prosenttia rehusta on tuotettava itse tilalla tai, jos tämä ei ole toteutettavissa tai tällaista rehua ei ole saatavilla, tuotettava yhteistyössä muiden, samalta alueelta peräisin olevaa rehua ja rehuaineita käyttävien luonnonmukaisten tai siirtymävaiheessa olevien tuotantoyksiköiden ja rehualan toimijoiden kanssa;
- b) päivittäisiin rehuannoksiin on lisättävä karkearehua tuore-, kuiva- tai säilörehuna
- Jos luonnonmukaista valkuaisrehua ei ole riittävästi saatavilla, muuta kuin luonnonmukaista valkuaisrehua on sallittua käyttää 31 päivään joulukuuta 2026 saakka.
- *Vain alle 35 kg:n painoisille porsaille, max 5 % rehun kuiva-aineesta.*

Eläinsuojat ja eläintuotannon käytännöt 1/2

- Eläinsuojissa on oltava mukava, puhdas ja kuiva makuu-/lepoalue, joka on kooltaan riittävän suuri ja rakenteeltaan kiinteä, ei rakopohjainen.
- Lepoalueella on oltava tilava ja kuiva makuupaikka, joka on kuivitettu. Kuivikkeen on oltava olkea tai muuta soveltuvaa luonnonmateriaalia.
- Eläinsuojassa on oltava aina oljesta tai muusta soveltuvasta materiaalista tehty alusta, joka on riittävän suuri sen varmistamiseksi, että kaikki karsinan siat voivat asettua makuulle samanaikaisesti eniten tilaa vievällä tavalla;

Eläinsuojat ja eläintuotannon käytännöt 2/2

- emakot on pidettävä ryhmissä, lukuun ottamatta tiineysajan loppuvaihetta ja imetysvaihetta, jolloin emakon on voitava liikkua vapaasti karsinassaan ja emakon liikkuminen on rajoitettua vain lyhyitä aikoja;
- rajoittamatta olkia koskevien lisävaatimusten soveltamista emakoille on joitakin päiviä ennen odotettua porsimista annettava riittävästi olkia tai jotakin muuta sopivaa luonnonmateriaalia pesänrakennusta varten;
- sikaeläinten on voitava ulostaa ja tonkia jaloittelualueilla. Tonkimisen mahdollistamiseksi voidaan käyttää erilaisia alustoja.

Tilavaatimukset sisä- ja ulkotiloissa

- **määritelmä** – Sikaeläinten varsinaisesti käytössä oleva sisämittoina ilmoitettu tila, mukaan lukien juottoastiat, mutta lukuun ottamatta syöttölaitteita, joihin sikaeläimet eivät mahdu makaamaan.

(EU) 2020/464	sisällä m ² /eläin	ulkona m ² /eläin	Huomio
Porsiva emakko	7,5	2,5	Suomi EHK -Karsinassa on oltava katettu porsaspesä, jonka katto voidaan tarvittaessa avata.
Kasvavat siat, alle 35 kg	0,6	0,4	
yli 35 – alle 50kg	0,8	0,6	
yli 50 – alle 85kg	1,1	0,8	
yli 85 – alle 110kg	1,3	1,0	
yli 110 kg	1,5	1,2	
Naaraspuoliset, ummessa olevat, kantavat emakot	2,5	1,9	

Urospuoliset jalostukseen käytettävät karjut

6 m²/ eläin. 10 m², silloin kun karsinaa käytetään astutuksessa. Ulkotarhassa tilaa 8 m²/ karju.

Luomukinkku on joulu-pöydän kinkku

- Ei sisällä fosfaatteja, ei keinotekoisia lisäaineita, ei gmo-ainesosia -> saattaa valuttaa paistettaessa enemmän rasvaa ja nesteitä kuin tavanomainen kinkku
- Onnistumisen avaimet:
- Hidas ja maltillinen sulatus (sisälämpötila n. 10 °C)
- Paistomittari paksuimpaan kohtaan
- Paistopussissa vai ritilän päällä?
- Ensimmäinen tunti 200 °C -> Lämpötila 105 °C, paisto sisälämpötila 75-78 °C
- Puu-uunissa lämpötila jatkuvasti matalana
- Hiilloksella paistettaessa alkulämpötila n. 150 °C
- Paistoliemestä herkullinen kinkunkastike

LUOMU
LIITTO.

Kiitos mielenkiinnosta!

- **Lisälukemista**
- **Eläintuotannon ehdot, julkaisu päivitetty 23.9.2024**
- <https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/oppaat/luomuelain/elaintuotannon-ehdot/>
- **Sikojen lajinmukainen hoito**, Helsingin yliopiston Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja, 54, Mikkeli 1997, painettu kirja
- **Sikojen eletyt tilat ja paikat. Sikalat, siankasvatus ja sianhoito 1900-luvun alun Suomessa**, Nikkilä, Eeva, 18.10.2024
- <https://www.utupub.fi/handle/10024/178887>